

КОМОРА БИОХЕМИЧАРА СРБИЈЕ

**ЕТИЧКИ КОДЕКС
БИОХЕМИЧАРА**

Београд, 6. октобар 2006. година

На основу члана 7. тачка 1. Закона о коморама, и члана 35. Статута Коморе биохемичара Србије Скупштина Коморе биохемичара Србије на Седници одржаној 6. октобра 2006. године донела је

ЕТИЧКИ КОДЕКС БИОХЕМИЧАРА

ДЕО I: ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Етички кодекс биохемичара (у даљем тексту: Кодекс) обавезан је за дипломиране фармацеуте медицинске биохемичаре, дипломиране фармацеуте специјалисте медицинске биохемије и докторе медицине специјалисте клиничке или медицинске биохемије који као професију у Републици Србији обављају послове биохемије у здравственим установама и приватној пракси (у даљем тексту: биохемичари) и који су чланови Коморе биохемичара Србије (у даљем тексту: Комора).

Члан 2.

Кодекс утврђује опште моралне норме понашања биохемичара у вршењу струке и обавезују члана Коморе.

Дужност је биохемичара да се као члан Коморе и органа и тела Коморе придржава утврђених правила овог Етичког кодекса, као и да правилно примењује и спроводи њихове одредбе.

Члан 3.

Придржавајући се начела Кодекса биохемичар ће поштовати, одржавати и унапређивати морални и стручни ниво медицинско-биохемијске делатности на подручју:

- односа са корисницима услуга и колегама здравствене струке,
- избора лабораторијске методологије и технологије,
- контроле, оцене и процене квалитета рада,
- права корисника лабораторијских услуга на приватност и тајност,
- образовних програма и сталног стручног усавршавања,
- истраживања и развоја.

Члан 4.

Етички одбор Коморе мора покренути поступак против чланова који крше једно од темељних начела или поједине одредбе Кодекса код Комисије за посредовање Коморе и Суда части Коморе.

ДЕО II: ОПШТА НАЧЕЛА

ГЛАВА 1. Опште обавезе биохемичара

1. Опште одредбе

Члан 5.

Биохемичару је основно начело брига о здрављу становништва.

Члан 6.

Биохемичар је дужан да чува достојанство и част звања, што је његова професионална дужност, а посебно да не учествује ни у једној активности која би штетила угледу струке.

Члан 7.

Биохемичар је дужан да у току трајања мандата у коме је именован у органе и тела Коморе у својим иступима, контактима и деловању ради на афирмацији Коморе на добробит свих чланова Коморе.

Члан 8.

Свој рад и деловање именовани члан Коморе остварује доследним поштовањем демократске процедуре, Статута и аката Коморе.

Члан 9.

Биохемичар је дужан да суделује у раду стручних тела на подручју медицинске и клиничке биохемије и других сродних струка, ако је позван.

Лично је право биохемичара чланство и суделовање у раду струковних и стручних организација, које штите његове професионалне интересе.

Члан 10.

Биохемичар не сме користити радно место за личну корист мимо законски или уговорно одређених намена нити то омогућити другој особи.

Члан 11.

Наменским средствима биохемичар мора да располаже одговорно и разумно.

Члан 12.

Биохемичар мора да познаје прописе и могућности рада у ванредним ситуацијама, те поштујући начела сигурности и солидарности мора се одазвати на позив у посебним и ванредним приликама.

Члан 13.

Биохемичар је одговоран за увођење, израду и коришћење клиничко-биохемијских анализа и руковање хуманим биолошким материјалом према опште прихваћеним стандардима.

Члан 14.

Биохемичар је дужан да се стално усавршава, прати савремена научна и стручна сазнања о клиничко-биохемијским лабораторијском поступцима, лабораторијској опреми и другим медицинским средствима.

Биохемичар је дужан да у току професионалног радног живота стиче нова знања из области организације и управљања лабораторијом, система квалитета, информационих технологија и вештине комуникације.

Члан 15.

Биохемичар треба да сарађује с организацијама које имају за циљ унапређење медицинске и клиничке биохемије тако да улагањем свог времена и средстава доприноси њиховом развоју и раду.

Члан 16.

Биохемичар је дужан да сарађује са осталим здравственим радницима.

Члан 17.

Биохемичар стручно доприноси раду васпитно-образовних установа пружајући здравствену заштиту.

2. Учешће биохемичара у заштити здравља

Члан 18.

Биохемичар увек мора бити у служби очувања и унапређења здравља становништва. Биохемичар се подједнако односи према свим корисницима услуга.

Члан 19.

Биохемичар је дужан да пружи све доступне лабораторијске услуге корисницима клиничко-биохемијске лабораторије и да задовољи њихове потребе, како у стручном, тако и у моралном погледу.

Члан 20.

Биохемичар мора да пружи услуге болеснику без обзира на старост, пол, расу, народност, религију, политичку припадност, имовински и друштвени положај, те лични однос према кориснику.

Члан 21.

Дужност је биохемичара да у односу према болесницима покаже висок степен хуманости.

Члан 22.

Дужност је биохемичара да се одупре свим настојањима група или појединца који свесно нарушавају етичка и стручна начела због личних интереса, а на штету болесника.

Члан 23.

Биохемичар мора, у границама своје струке, знања и вештине да пружи хитну помоћ оболелом који је у опасности.

Члан 24.

Биохемичар је у обавези да чува професионалну тајну.

Сви подаци о пацијенту, које биохемичар добије приликом обављања свог професионалног рада или на други начин, сматрају се поверљивим, и треба их сматрати професионалном тајном. Од овог се изузимају законом прописане случајности.

3. Одговорност и самосталност биохемичара

Члан 25.

Биохемичар је лично одговоран за спровођење прописа у погледу израде лабораторијских анализа, као и за пружање информација у вези с тим.

Члан 26.

Израда лабораторијских анализа и издавање резултата истих, мора се извршавати у складу са добром лабораторијском клиничком праксом.

Члан 27.

Биохемичар може и треба да кориснику услуга предложи додатне мерне поступке ако према свом стручном знању сматра да ће му бити корисне и о томе обавести лекара који је упутио болесника.

Члан 28.

Биохемичар треба да упозори на непотребне анализе и да одбије да спроведе оне које су по његовом уверењу и стручном знању неприхватљиве, неетичне или за испитаника штетне.

Члан 29.

Биохемичар не може изрицати дијагнозу.

Члан 30.

Лабораторијске анализе с ознаком "хитно" треба начинити у најкраћем могућем времену и о налазу одмах извести доктора медицине.

Члана 31.

Биохемичар мора настојати да се с биолошким узорком испитаника поступа крајње рационално.

Члан 32.

У свакој лабораторији на погодан начин мора бити истакнуто име одговорног биохемичара, а када се ради у лабораторији у оквиру установе, и име одговарајућег руководиоца.

Члан 33.

Биохемичар, било да је власник, представник или заступник, не сме ни из ког разлога и ни под којим условом да склопи уговор о раду којим би се, макар и делимично, онемогућила самосталност у вршењу професије.

4. Избор лабораторијске методологије и технологије

Члан 34.

Лабораторијска опрема, прибор и реагенси морају задовољавати квалитетом према постојећим сазнањима струке, а у складу с материјалним могућностима.

Члан 35.

Код клиничког испитивања опреме и реагенса треба осигурати мере којима ће се спричити негативни утицаји и неетичке понуде.

Члан 36.

Кад је потребно да се осигура велики број узорака, нпр. за процену мерних инструмената, реагенаса или мерних поступака може се користити биолошки материјал преостао након извршених лабораторијских анализа.

Члан 37.

Ако се неки реагенси користе само у истраживачке сврхе, они морају имати потврду Комисије за етичка питања Коморе, да се неће користити у клиничкој пракси.

Члан 38.

Садржину научних и стручних дела биохемичар ће тачно и верно тумачити на основу својих знања и вештина.

Биохемичар је дужан да спречи да се у лабораторији издају упутства и тумачења која нису у складу с овлашћењима.

5. Контрола, оцена и процена квалитета рада

Члан 39.

Биохемичар је дужан да брине о исправности и правоваљаности резултата лабораторијских налаза применом унутрашње и спољашње контроле квалитета, о чему мора да води одговарајуће записе.

Члан 40.

Ако је упркос редовним проверама из било којих разлога издат погрешан налаз, биохемичар је дужан да одмах о томе обавести корисника анализе.

ГЛАВА 2. *Забрана појединих поступака према кориснику услуге*

1. Опште одредбе

Члан 41.

Биохемичар има одговорност за јавну реч.

Биохемичар не сме придобијати корисника услуге било којом врстом пропаганде, наговарања или неким другим сличним начином који не би био у складу са чашћу његовог звања, па макар да ти поступци и средства нису забрањени законским одредбама које су на снази.

Члан 42.

У пружању стручне услуге биохемичар несме употребљавати било какве друге називе и ознаке звања, која не одговарају стварном знању и школовању, нити су му законски додељења, осим свог имена и стручних и научних звања.

Члан 43.

На службеним папирима, едицијама, алманасима, годишњицама и сл. биохемичар неће употребљавати друге називе осим: презимена и имена; године оснивања лабораторије, адресе, телефона и радног времена; обавештења којим се активностима бави; почаст и одликовања која је добио и стручних и научних звања која су дозвољена важећим законским прописима.

Члан 44.

Оглашавање о стручној услузи преко медицинских и фармацеутских часописа или удружења мора бити истинито и аутентично.

2. О нелојалној конкуренцији

Члан 45.

Корисник услуге по слободном избору бира биохемичара, односно лабораторију.

Члан 46.

У супротности је са професионалним моралом било које споразумевање или договарање или било који поступак којим би се манипулисало здрављем или тражила награда за професионалне услуге у лабораторији.

Члан 47.

Забрањен је било какав договор између биохемичара и другог здравственог радника или сарадника или било које друге особе са циљем да се оствари корист на штету корисника услуге.

Члан 48.

Између биохемичара и другог здравственог радника или сарадника могу да се врше исплате које су настале уговором између њих.

ГЛАВА 3. *Правила којих се треба придржавати у односима са корисницима услуга*

Члан 49.

У комуникацији с корисницима услуга биохемичар пружа стручне информације о валидности извршених лабораторијских анализа.

Члан 50.

На основу својих стручних знања биохемичар процењује када је неопходно да се корисник услуге упуту лекару.

Члан 51.

Сви подаци о болесницима треба да се чувају у архиви, односно лабораторијском протоколу или у лабораторијском компјутерском систему, како је законски прописано.

Само стручно лабораторијско особље може имати приступ писменим документима, док компјутерским подацима о болеснику могу приступити само за то овлашћене особе путем лозинке.

Члан 52.

У сврху заштите приватности болесника, узимање узорака спроводи се у посебним просторијама или кабинама, а из истих разлога прописаним правилима треба ограничити приступ неовлашћеним особама у лабораторијске просторије.

ГЛАВА 4. Односи са колегама здравствене професије

1. Однос према здравственим радницима и сарадницима

Члан 53.

Биохемичар ће настојати да створи дух међусобног поштовања и поверења не само међу колегама него и између биохемичара и других здравствених радника.

Члан 54.

Сарадња биохемичара треба се заснива на узајамном поверењу и помагању, при чему различита мишљења и конструктивна критика не смеју никад да доведу до некоректности у међусобним односима и нарушавању дигнитета.

Члана 55.

Биохемичар мора да одбије сваку сарадњу с особама које незаконито или неетички обављају здравствену делатност.

Члан 56.

Биохемичар треба да избегава сваку активност која би штетила другим здравственим радницима у односу на пацијента.

Члан 57.

Биохемичар ће се опходити према својим здравственим сарадницима уз пуно поштовање њихове личности и равноправности.

Члан 58.

Биохемичар је обавезан да своје здравствене сараднике третира с уважавањем, на исти начин као и биохемичаре.

Члан 59.

Биохемичар ће од тих сарадника захтевати строго придржавање Етичког кодекса.

2. Дужности биохемичара као наставника на обављању приправничког и специјалистичког стажа

Члан 60.

Биохемичар који врши стручни надзор над радом стажера (дипломираног фармацеута-медицинског биохемичара и лабораторијског техничара), односно специјализанта, дужан је да пружи практичне инструкције стажеру, обучи га и припреми за самосталан рад у лабораторији.

Биохемичар својим знањем и односом према професији представља пример у раду за стажере.

3. Колегијалне обавезе и дужности

Члан 61.

Сви биохемичари треба да се међусобно помажу у обављању своје професије и у свим приликама да испуњавају међусобну лојалност и солидарност.

Члан 62.

Сваки договор који се склопи међу биохемичарима треба да буде искрен и праведан. Све обавезе које произилазе из тог договора треба да се испуњавају у духу колегијалности.

Члан 63.

Сви поступци или изјаве које могу да нанесу материјалну или моралну штету колеги на стручном подручју су кажњиви, па чак и ако то не задире у стручни домен.

Колегијалност обавезује биохемичаре који су у спору на стручном плану да покушају да се измире.

Сви неспоразуми из ове области треба да се решавају у оквиру Коморе.

ГЛАВА 5. Стручно усавршавање

1. Образовни програми и стално стручно усавршавање

Члан 64.

Биохемичари треба да имају висок ступањ општег и специјализованог знања односно познавање основних теорија, метода и техника као и вештина који су основ за професионално деловање.

Члан 65.

Сталним стручним усавршавањем биохемичар треба да осигура највиши ниво квалитета услуга, како би уз помоћ рационалне организације професионално и брзо одговорио на што је могуће више захтева корисника.

Члан 66.

За биохемичара ће бити част да се одазове позиву да суделује у свим ступњевима образовних програма зависно од своје стручне оспособљености.

2. Истраживање и развој

Члан 67.

За све истраживачке радове потребно је имати одговарајуће протоколе, које треба да одобри Комисија за етичка питања Коморе и о којима треба известити управу здравствене установе.

Члан 68.

Кад се ради о усавршавању или испитивању нове методологије и технологије, треба размотрити мере којима ће се заштитити поверљиви подаци и право на патент.

Члан 69.

- Приликом објављивања резултата истраживања медицински биохемичар не сме:
- објављивати резултате истраживања који нису у складу с начелима међународних декларација,
  - послати исти чланак, или материју обрађену на различите начине, у више стручних и научних часописа, истовремено,
  - преписивати и преносити материју из туђих радова без одобрења аутора,
  - користити необјављене податке и резултате колега и сарадника без њиховог пристанка.

ДЕО III: ДРУГЕ ОДРЕДБЕ

1. Поступак промене

Члан 70.

Комора мора трајно да брине да одговарајућа радна тела стално дорађују и осавремењују Етички кодекс биохемичара.

Члан 71.

Измене и допуне Етичког кодекса врше се на начин и по поступку њиховог доношења.

2. Завршна одредба

Овај Кодекс ступа на снагу по добијању сагласности Министарства надлежног за послове здравља у складу са законом, а у року од осам дана од дана објављивања.

Овај Кодекс се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“.

У Београду, 6. октобра 2006. године

**ПРЕДСЕНИК СКУПШТИНЕ
КОМОРЕ БИОХЕМИЧАРА СРБИЈЕ
Проф. др Нада Мајкић-Singh с.р.**